

HELSINGIN HOVIOIKEUS

Salmisaarenranta 7 I
PL 132, 00181 Helsinki
puh. 02956 40500
helsinki.ho@oikeus.fi

Tiedote 18.5.2017

KÄRÄJÄOIKEUDEN ENTINEN LAAMANNI JA KAKSI OSASTON JOHTAJANA TOIMINUTTA TUOMARIA TUOMITTIIN VAROITUKSEEN VIRKAVELVOLLISUUKSIENSA RIKKOMISESTA (E 16/2379)

Helsingin hovioikeus on tänään antamallaan ratkaisulla tuominnut Helsingin kärjäoikeuden entisen laamannin ja kaksi osaston johtajana toiminutta tuomaria varoitukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Säilöönottoyksikön johtajaan kohdistettu syyte hylättiin.

Hovioikeudessa oli arvioitavana, oliko säilöönotettavaksi määrättyjen ulkomaalaisten asioiden käsittelyssä menetely oikein tilanteissa, joissa säilöönotettu oli määrätty väliaikaisesti pidettäväksi erillään muista säilöönotetuista. Tällöin säilöönottoyksikön johtajan on tullut tehdä ilmoitus erillään säilyttämisestä kärjäoikeudelle. Kärjäoikeudessa oli noudatettu vuodesta 2002 lukien vakiintunutta toimintatapaa, jonka mukaan kärjäoikeuteen saapuneita erillään säilyttämistä koskevia ilmoituksia ei käsitelty erikseen.

Syytteen mukaan säilöönottoyksikön johtaja, kärjäoikeuden laamanni ja kaksi osaston johtajaa olivat huolimattomuudestaan rikkoneet virkavelvollisuuksiaan. Säilöönottoyksikön johtajan olisi tullut selvittää, miksi hänen 22.7.2006-28.4.2015 tekemiään 107 erillään säilyttämistä koskevaa ilmoitusta ei ollut kärjäoikeudessa otettu käsiteltäväksi. Laamannin osalta syyte koski aikaa 1.1.2008-30.4.2015 ja hänen katsottiin laiminlyöneen valvoa, että erillään säilyttämistä koskevat asiat tulivat kärjäoikeudessa lain vaatimalla tavalla käsitellyiksi. Osaston johtajien katsottiin omina toimikausinaan laiminlyöneen järjestää osaston toiminta siten, että sanotut asiat tulivat lain vaatimalla tavalla käsitellyiksi. Kaikkiaan kärjäoikeuteen oli ajalla 1.1.2008-28.4.2015 tullut 223 ilmoitusta erillään säilyttämisestä. Vastaajat kiistivät syyllistyneensä virkavelvollisuuksiensa rikkomiseen.

Hovioikeus katsoi, että asiaan sovellettavien säännösten perusteella kärjäoikeuden olisi tullut ottaa erillään säilyttämistä koskevat ilmoitukset käsiteltäväksi neljän vuorokauden kuluessa erillään säilyttämisen alkamisesta. Kun näin ei ollut tehty, kärjäoikeudessa noudatettu menettely oli virheellinen.

Asiassa oli monia seikkoja, jotka vaikuttivat siihen että virheellinen menettelytapa ei ollut tosiasiaa tullut laamannin ja osaston johtajien tietoon. Menettelytapa oli jo vuodesta 2002 alkaen eli ennen laamannin tai osaston johtajien toimikausia vakiintunut pakkokeinoasioita käsittelevien tuomareiden keskuudessa. Pakkokeinokanslian toiminta asioiden valmistelussa oli verrattain itsenäistä, eivätkä laamannin tai osaston johtajan päivittäiset työtehtävät liittyneet sen toimintaan. Menettelytapaan ei ollut kiinnitetty huomiota säilöönottoyksikköön tai kärjäoikeuteen aikaisemmin tehdyissä tarkastuksissa. Myöskään säilöönotetut tai heidän avustajansa eivät olleet kiinnittäneet huomiota siihen, että erillään säilyttämistä koskevissa asioissa ei järjestetty käsittelyä.

Toisaalta laamannin ja osaston johtajien huolellisuusvelvollisuutta korosti se, että säilöönnotetun erillään säilyttäminen oli toimenpide, joka rajoitti säilöönnotetun vapautta entisestään. Tästä johtuen erillään säilyttämistä koskevien päätösten tuomioistuinkontrollia oli pidettävä tärkeänä erityisesti säilöönnotetun perustuslaissa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvattujen oikeuksien takaamiseksi. Hovioikeus kiinnitti huomiota myös siihen, että pakkokeinoasioiden valmistelu oli käräjäoikeudessa hyvin pitkälti kanslian vastuulla, mikä lisäsi osaltaan laamannin ja osaston johtajien valvontavastuuta. Laamannilla ja osaston johtajilla olisi ollut mahdollisuus havaita erillään säilyttämistä koskeissa asioissa vallinnut virheellinen toimintatapa. Hovioikeus katsoi laamannin ja osaston johtajien syyllistyneen tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen ja heille tuomittiin rangaistuksena varoitus.

Säilöönottoyksikön johtaja oli ensimmäisiä erillään säilyttämistä koskevia päätöksiä tehdessään ollut yhteydessä käräjäoikeuteen ja selvittänyt menettelytapaa muutoinkin. Johtaja oli saanut käräjäoikeudesta yksiselitteisen vastauksen, jonka mukaan erillistä käsittelyä ei järjestetä. Hovioikeus katsoi, että säilöönottoyksikön johtajalta ei voitu perustellusti vaatia, että hän tällaisen ilmoituksen käräjäoikeudesta saatuaan olisi ryhtynyt vielä tekemään muita selvityksiä. Syyte säilöönottoyksikön johtajan osalta hylättiin.

Syytteet käsiteltiin ensimmäisenä oikeusasteena hovioikeudessa.

Lisätiedot hovioikeudenneuvos Timo Ojala p. 02956 40501, timo.j.ojala@oikeus.fi tai hovioikeuden esittelijä Laura Ritakari-Rautio p. 02956 40632, laura.ritakari-rautio@oikeus.fi.

Tuomio (18.5.2017, dnro E 16/2379) on tilattavissa hovioikeuden kirjaamosta puh. 029 56 40789, sähköpostiosoite helsinki.ho@oikeus.fi.

Julkaisuvapaa klo 10.00.